

© Kovács András Ferenc, 2006

© Koinónia, 2006

Szerkesztette
VISKY ANDRÁS

A könyv megjelenését támogatta a Nemzeti Kulturális Örökség
Minisztériuma és a Communitas Alapítvány.

COMMUNITAS
ALAPÍTVÁNY

(NYUGATOS FANTÁZIÁK)

„Ah, így játszik az ég velünk!”

(Berzsenyi Dániel)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

KOVÁCS ANDRÁS FERENC

Álmatlan ég / Kovács András Ferenc. – Cluj-Napoca:

Koinónia, 2006

ISBN (10) 973-7605-33-0; ISBN (13) 978-973-7605-33-7

821.511.141(498)-1

OUVERTURE. TZIMBALOM-DALL

*„Dácia természetjén danolván,
(-----)
Ki vagy, miért vagy, hol lakol? és kinek
Szavára mozgasz? s végre mivé leszel?”*

(Az ember, a poézis első tárgya – 1801)

Hát így meg úgy, s amúgy is!
Akárhogyan suhintom –
Nekem sugárka sem pöng
A menny kék cimbalomján!
Cifrázni semmi kedvem,
Siket cukorbubák közt
Kesernye lett a játék,
Kolonc az égi lélek,
Selyemmadárka bábja –
Mindenség húrja pattog,
Püfölje, üsse ménkű!

Hajh, így meg úgy, s amúgy sem!
Akárhogy is suhintom –
Nekem betelt a mérték,
Pohár setét örömmel!
Sok volt örök potyázás,
Öröm csömörre váltott,
Sok volt a vándorünnep,
Vendégség, lagzi, névnap –

Sok volt a vágy s a sírvers,
Vígasság, búcsúvétel,
Fársáangi hecc, madárfütty!

Feszt úgy, meg így, s emígy sem!

Bármint suhintanám is –
Hiába vélt reménység,
Hízalkező világok!
Hiába annyi szépség,
Pillangó, szférarózsa!
Szerezzen más zenéket –
Zörgesse, üsse, verje
Menny boldog cimbalomját,
Csillaglomb páravázát,
Mint koldus maszkabálba

Betévedt, úri vendég...

A DISZNÓ ESZTENDEJE

Utóhang
a Porcus Hermeticumhoz

Kocák a Disznó éve szült
Kínában írja így horoszkóp
Nagy lelkem akkor létesült
Nem is levék irigy gonosz pók
Potom pekingi récesült

A Disznó évében születtem
Piszok gazdag vagyok tehát
Fölös kilókban s nyers fülekben
Sörtés mosolygás görbe hát
Mocsok kor alján szétülepszem

Az árva Disznó éve volt
Világra röffent szép személyem
Anyám a lucskos fényre tolt
Legyek toroztak méhlepényen
A menny a szennyben lébecolt

A Disznó évében születtem
Tao és égi jegy szerint
Hol sült bolondként hol sületlen
Gyakorlom én a szent erényt
Költőileg meg lelkületben

A báva Disznó éve szült
Katháji naptár tartja rólam
Tokámban hanggá édesült
Az eszme s mert zavart az ólam
Pofám danolni szétfeszült

De Disznó évében születnem
Rossz ómen mázsa kín nekem
Ha ihlet rezget szédületben
Röfögtet sárban énekem
Mely serteperte fésületlen

A lomha Disznó éve lett
Enyém így írja egy horoszkóp
Dalom ha volt ma rég feledt
Nem fog ki rajtam kegy poros bók
Bú röptet tócsaéj felett

Az Éji Disznó így dalolt

A DISZNÓ ÉJI DALA

*„Kínában lóg a mandarin.
Gyilkolt ma is a kokain.”*

(József Attila: Biztató)

Kínában lóg a mandarin
Hiába nóta mantra rím
Fityeg a szufla fennakad
Hiába nóta mantra rím

Kínjában égi padmalyon
Düböng a légi vadmajom
Fityeg a szufla fennakad
Düböng a légi vadmajom

Gyilkolt ma is a kokain
Nem élünk ritka tokajin
Fityeg a szufla fennakad
Nem élünk ritka tokajin

Aki szegény az légszegény
Foszló remény a férc egén
Fityeg a szufla fennakad
Foszló remény a férc egén

Foszlány a nóta mantra rím
Rosszlányok csókja mandarin

Fityeg a szufla fennakad
Kifogy a szó s a sanda rím

JEHAN D'AMIENS VÁGYDALA

Maddalena da Bolognának
szerzette Modenában

(1)
Jöjj, tavasz van, Magdalén,
Kandúr kukorékolt:
Minden érzés-lakta lény
Érted szinte félholt!
Jöjj fölém, mint Magdalán
Leng fahegyre félhold!
Jöjj, kibú a mag talán,
Mert a tél elég volt!

(2)
Érted, édes, elhagyom
A gazdag Pietrát,
Gemmától se kell vagyon:
Pelyva pénz szivet rág!
Amor tenet omnia –
Száz hálót kivet rád!
Hagyj rossz nyelvet nyomni a
Piarctéri pletykát!

(3)
Senki hozzád fogható
Úgysincs, Maddalena!
Marcsa, kurva sok Kató –

Bárki csacska, béna!
Semiramis, Sába és
Trójadúlt Heléna
Melletted mind sárba vész –
Lomha, vak baléna!

(4)
Jöjj, tavasz van, Magdalén,
Minden szárba szökken!
Földi szépség-lakta lény,
Lelkem vágyba döbben –
Jöjj, te istenadta lány,
Eresz csurran-csöppen!
Szent tavasz, te nagy talány,
Fürdöss friss örömben!

(5)
Maddalena, nincs erény
Nálad szebb, se ringóbb!
Jobb leszek tán, hív, serény –
Csak szeress pirinykót!
Cleopatra s Blanziflor
Kóbor esti ringyók –
Jaj, nem néz e bandzsi kor
Hű keblet, csak mindzsót!

(6)
Értem is, ha hajba tép
Néhány rusnya candra –
Többé cifra szajhanép

Nem cipel kalandra!
Megtömetlen kornyad itt
Lycoris s Timandra!
Ládd, Bologna tornyait
Ferdén, fölhorgadva!

(7)
Koldus deáknak dalán
Menny is könnybe lábad –
Jöjj, dombocskád rakd alá,
Fond körém a lábad!
Jöjj, tavasz van, Magdalén,
Új szerelem támad!
Jöjj, ha szentül gyaklak én,
Harangozzon lábad!

LE DOUANIER AMOUREUX

Avagy a lavalí származékonyágú,
Vámosnak is nevezett Henri Rousseau,
Vagyis a néhai Porte de Vanves-i Vámos,
Patriotikus és erotomágikus költeménye,
Nemkülönbben verses önarctáj és csoportképe,
Melyet modern és egzotikus, továbbá
Alsó-egyiptomi stílusban alkotott, illetőleg
Festett meg egyszerre, vélhetőleg a Perrel
Utcában, 1907-ben meg Plaisance-ban, tehát
Párisban a Numero 2 Bis számozat alatt!

Harangozz hátamon sok lábod égi székgyár
Ó szunnyadó koboz sörényed bezgetém
A szajhák Nagyhetén a Rue de la Gaîtén
Páris Párizsban úgy vadonlott mint a fényár

Ó szunnyadó koboz sörényed bezgetém
Vonagló fák között növénylő félkövér nyár
Páris Párizsban úgy vadonlott mint a fényár
A Szent Lajos-sziget farának kezdetén

Vonagló fák között növénylő félkövér nyár
Zöld tested dzsungelén nem tigris kerget én
A Szent Lajos-sziget farának kezdetén
A zászlódíszbe vont Szabadság hogyha széttár

Zöld tested dzsungelén nem tigris kerget én
Haraplak torkon át mint nagy művészt a képtár
A zászlódíszbe vont Szabadság hogyha széttár
A Quai d'Auteuil kövén pecáz kilenc kretén

Haraplak torkon át mint nagy művészt a képtár
Te gall népünnepély hol pemzlim pengetém
A Quai d'Auteuil kövén pecáz kilenc kretén
A Montsouris fölött hold s léghajó ha szétjár

Te gall népünnepély hol pemzlim pengetém
Harangozz hátamon sok lábod égi székgyár
A Montsouris fölött hold s léghajó ha szétjár
A szajhák Nagyhetén a Rue de la Gaîtén

APOLLINAIRE HANGJA
PORNOGRÁFON

*„Et moi j'ai le coeur aussi gros
Qu'un cul de dame damascène
Ô mon amour je t'aimais trop
Et maintenant j'ai trop de peine”*

(La Chanson du Mal-Aimé)

Montmartre-i víg Aszpászia
Clotilde elűztek ágy kufári
Te lelki vigasz gázsija
Clotilde kit átvárt már *Tout Paris*
Ma kéjbe tikkaszt Ázsia

De segged mégis visszamázlik
Clotilde te kész Agrippina
Tapostak régi tiszt-kamáslik
Nem nyelt be még habribb pina
Úgy sóhajtozva mint a spájzlik

Engem szerettél csak rimám
Bár rádhasalt egy perzsa dögrém
Az iszfaháni pótímám
S rimánkodtál betelt a bögrém
Csordultig áraszt Ahrimán

S tódult beléd Kambodzsa Burma
Annam Tonkin s a tar Laosz
Akárha vadkanhorda túrna
Ha tunguz módra farba tosz
Ural-Altájon csorda turma

Clotilde csodás Aszpásziám
Szerettek hinduk sült malájok
Katháj Japán aztán Sziám
Nedved megindult s dűlt alájok
Babám te tudsz faszt mászni ám

Ha engem masszált enyhe talpad
Becézve szóltál Guillaume-om
Gabonban is mélyen benyaltak
Mínek szaglásznl ily nyomon
Hol elbóklászott hetven altag

Te húsgyönyörből gyúrt alak
Dús aktmodell tabló ripacs szó
Ondót örvénylő gyurgyalag
Nem fest ilyet Pablo Picasso
Kedves be fénylőn kúrta lak

Ó vesszen meg ki másra optál
Clotilde begyulladt bal herém
A múltkor oly butára szoptál
Makogtam mint egy renyhe rím
S ragyogtál mint egy drága kopt tál

Montmartre-i víg Aszpászia
Clotilde virgoncan tosz Levante
Nincs lelki vigasz pá szia
Clotilde *Virgo* vagy *post et ante*
A többi hím fantázia

NYUGATOS FANTÁZIÁK

Réz Pálnak

„borul le bálám”
(Weöres)

Óh, Ady Endre, Babits, Kosztolányi,
Tóth Árpád, Szép, Füst, bús Juhász, Karinthy!
Hány égi Mester! Oly sok oskolányi!
S mily hangzatok!... Ha hús szeráfkar int, ti

Halkan danoltok, mint megannyi szárnyas,
Félszeg Cherub, ki hollandus, flamandus,
Hispáni s talján vásznakon friss, árnyas,
Lankadt ligetben próbálgatja lant dús,

Bágyadt játékát – vagy cifrázza kampán
Borongását gordonkán, méla brácsán,
Bambán, nagybőgőn, viola da gambán,
Míg palazzóknak pöndül szél a rácsán

Pazar Florencben – vagy trilláz a flótán,
Mely furcsa, fürge, lomha, renyhe, gyöngéd,
S úgy fújja, mint egy sarki házaló tán,
Ki rúgja büszke Róma szent göröngyét

Közben tempózva – vagy Velence fáradt
Szívében ver csembalót, néha lanyhán,

Casanovásan nézve: merre áradt
A tenger, túl az élet szép kalandján,

A fényen át – vagy páros orgonákon
Futtatja pőrén lágy, fakó, sok ujját,
Színén, visszáján s három sor fonákon,
Hogy majd siket tanoncok jól okulják,

Mint Bach vagy Händel – vagy beteg klavíron
Bánatba horgad, mint maláj blazírt bonc,
Billentyűz, hajlong, légben ellavíroz,
S nem boldog ő, miképp Mozart, a virgonc,

Ha víg zenét ont – vagy mérges cselesztán
Csapkod haragvón, hervadtan, szelíden,
Hozzá hasonló Művész egy se lesz tán,
Ki dóron, ínon játszik, s ejsze líden,

Ily áhítattal – vagy komor dorombon
Rezget ki sóhajt, s dudán, oboákon
Matat finom begyekkel, oly gorombán,
Hogy mámorával lustán lobog, átfon

Az omló Cherub, s elvérző körömmel
Tép trombitába... Óh, te szent, kivénhedt
Költészet, könnyet érted ős öröm nyel –
Időtlenülsz, ifjonti, messzi ének!

Az Úr legyint, az Angyalt gyászkar inti,
S az Ördöghöz, ki költőt kosztol, átnyit:

„Zabás, hová tűnt Tóth, Juhász, Karinthy?
Babits? Te láttad Adyt?... S Kosztolányit?

Kiből lesz Mester itt, ki még sok oskolát nyit?”

SZERKESZTŐSÉGI INVOKÁCIÓ

Drámai monológ
a hetvenöt éves Székely Jánoshoz

*„Te éppen olyan férfi vagy, minővel
Szerettem, hogy közöm volt valaba.”*

Szerkesztőségi asztalodhoz ültem én,
Szegény, méltatlan... Ó, miképp szólítsalak
Most – János bácsi, János úr vagy Mentorom?
Fennkölt lehetne, s mégse mondanám sosem...
Lemesterezni téged? Fájna szám, s talán
Hazudna is – nahát, miféle „Mester” az,
Ki büszke kételyt olt belém s fanyar hitet?
S hogy verset írni már nem érdemes, mivel
A drága líra, lényegét tekintve, rég
Csak álmódás, s az égi költészet halott?
(Mert hogy mi álmok jőnek a halálban is,
Ha majd lerázta mind e földi, néma bajt?
Ez visszadöbbszent – ismerős, miként a bűn.)

Ládd, verset írok még, s tiéd e vers, mi több:
Mottója is tiéd... A Hamletből való
Ugyan, de ezt idézted egykor, épp Arany
Jánosra értve, mert magyarra ő ekként
Emelte át – tehát övé, s egyben tiéd
Is... Akkor is, ha Shakespeare írta hajdanán.
Ergo: övé, s mert ő se létezett, ma tán

A senkié, akárkié – s mindenkié...
S mert műremeknek sorsa, hogy mindenkié
Lehessen – ím, kölcsönveszem! De percre csak,
Hogy visszaadjam pont neked, hiszen tiéd,
Örökre... Hozzád illik, éppen úgy terád
Is érthető, hisz úgy hiszem, hogy általad
Érvénye s új értelme van... Fölismerés,
Mihelyt ma rólad szól nekem. (Kérlek, bocsásd
Meg ezt a csúf, kicsit szofista csúrcsavart –
Csak azt akartam szuggerálni, hogy szöveg,
Való s valótlanult világ mint működik,
Ha néha versnél fontosabb a gondolat.)

Nézd, mégis olykor verset írok én, s te is
Tudod: milyen keserves ügy fölismerést,
Életbevágó gondokat, s halálosan
Vidáman elkomolykodó, komolytalan
Kérdéseket, bölcs semmiségeket csiholt
Versekbe rejtjenem, hogy érthetőbbnek is
Tűnjön, mi sejthető csupán, hisz érzelem
Gomolydulása, lelki moccanás a kép,
A szó, mi fölmutatható, külön világ,
S csodálatos, hogy léteünk még, s játszhatunk
Örömmel itt, s értelme lesz könnyörtelen,
Míndegyre érthetetlenebb, butább, vadabb
Dolgoknak is, ha lényegünk nyitott, ha más
Terekbe illan át, s zenére, fényre vált,
S mikor megérint, ismerős az elsuhant,
Iszonytató, szép ismeretlen is – tudod
Te Rilke angyalát, idézted régen őt...

(Szerkesztősegi asztalodhoz ültem épp,
Akkor szavaltad németül, s azóta is,
Ha verset írok én, egy angyal átsuhog
Olykor fölöttem – ó, te láthatatlan árny,
Ha verset írok én, veled viaskodom,
Mint gyöngé Jákob, úgy szorítsz, akár a szó,
Ha versbe nyilallón betölt – időtlenül.)

De verset úgyis írok én, s tudod te is,
Miképp a Rilke angyalát, jól tudhatod -
Nem szolgálény a líra, mert nem is való
Legyűrt cselédi sorba semmi vers. A szent
Poézis mégse kurvaság... Sem közfutár,
Sem szolgálány, hogy aljasan magasztosult
Vezéri eszmék, üdvtanok s elméletek,
Csip-csup vagy ordas áztatások elkopott,
Szórt rongyait viselje, hordja, s mossa még
Hú mindeneként újra mocskosabb korok
Hazugra pállott gönceit – már elkoszolt,
Párszor levedlett, majd dicsőre foltozott,
Tömegcsaló, hős tételek divatjamúlt
Darabjait s a hordaszellem szennyesét,
Míg ős szutyokba s vérmaszatba meggebed,
Hogy szinte azt sem érti tán: mivégre volt?
Mivégre lett a költészet? Te tudhatod...

Te tudhatod már, hogy miért is írok én,
S miféle szép inerciában írnak itt,
E vén, bolond golyóbison, még verseket?
Te tudhatod már, értheted, miért van így

Maiglan is, s miféle boldog szégyen ez?
Becsvágy-e, vagy kegy? Megszokás? Fölösleges?
Te tudhatod már, hogy mivégre ír, s ki ír
Velünk, ha egymagunk vagyunk? S mit ír velünk,
Ha kézbe vesz, ha sorsba márt, mit ír, s kinek
Firkál velünk az űri semmiség falán?
Te tudhatod, te biztosan tudod, miért,
S mit írt Urukban névtelen, vak éjeken
Keresztül egy örökre arctalan maradt,
Nagy írnok: Ó, ki Gilgamest meg Enkidut
Táblákra róttá, s mélységeknek adta át!
S a másik is, ki följegyezte: mit beszélt
Egy harcszekéren Krisna Ardzsunának... És
Csak így tovább, a többi mind, ki alkotott –
Homérosz, Shakespeare, sőt: Arany se létezett.
Csak verset írt, miként te is... S ma senkié,
Vagy bárkié – mindenkévé időtlenült.

Mert tiszta, nagy remekművek mögül, ki ír,
Legvégül úgyis eltűnik – rögeszme lesz,
Csak légi gondolat, csak íráskép marad,
Csak némi jel, hogy ott egy ember állt talán,
Hogy szenvedett, hogy önmagát sanyargatón
Kétkedett, de gögösen, mint ógörög
Tragédiákban elbukott bölcs vakmerők,
Jósok, királyok, héroszok, kik fölvetik
Fejük, ha büszke gyászkarok morajlanak,
Ha hírnök érkezik: hogy ott egy férfi állt,
S kezét egy angyal fogta volt, ha verset írt,
S egy árny vezette őt, s a tolla villogott

A verstelen, szellemtelen sötétben is...
A költészet, nos, János úr, te tudhatod,
Kimondhatatlanul halott, s mégis segít
Talán nekem, ha asztalodra nézek én,
Szegényen és méltatlanul, talán a vers
Mégis segít kinyögnöm azt, hogy általad
Sokkal szegényebb s gazdagabb lehettem én –
*Te éppen olyan férfi vagy, minővel
Szerettem, hogy közöm volt valaha.*

VÁNDORDALLAM

Kányádi Sándornak
hetvenötödik születésnapjára

ifjonti azki hetvenöt
tavaszban lel hazákra
csillag kíséri egyre több
rigófütty leng az ágra

ki tudja merre tart a dal
s mit ér sok ordas ellen
ha tiszta gyermekhang takar
míg dül a hordaszellem

időtlen azki hetvenöt
tavaszban útra kelhet
kit vándor értelem beföd
s az ének újra felfed

ki éneket mond verseket
ráolvasást a sorsra
megsejti hogy mint rejt sebet
szavaknak drága gyolcsa

ígésül azki hetvenöt
tavaszban lel magára
fény hull reá nem renyhe köd
szó fénye lelki pára